

‘Under åben himmel’ med Martin Andersen Nexø

-et inspirationskatalog til
lærere og litteraturformidlere

Skabt af Lise Falck Hansen, Naturnær litteratur
I samarbejde med Danske Digtterruter

‘Under åben himmel’ med Martin Andersen Nexø

Dette inspirationskatalog er resultatet af et forløb bestående af ti ture gennemført i foråret 2022 i og omkring Allerød. Forløbet var et samarbejde mellem Danske Digterruter og Allerød Bibliotek, varetaget af Natur- og kulturformidler Lise Falck Hansen

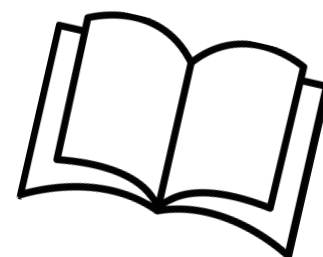
På de følgende sider finder du ti forskellige ture, der tager udgangspunkt i Martin Andersen Nexøs forfatterskab og barndomserindringerne ‘Under åben himmel’ og ‘Et lille kræ’. De ti forskellige ture rummer øvelser, der på forskellig vis forbinder læser, tekst og natur i et hele for turdeltagerne.

Turene er planlagt med vægt på en høj grad af deltagelse fra turdeltagerens side. Det giver mulighed for at skabe blivende oplevelser hos den enkelte. Oplevelser der giver viden om forfatterskabet, og litteraturen i samspil med naturen. Dette styrker også det sociale samvær, som er af stor vigtighed. Ved planlægning af den enkelte tur, er der indtænkt både aktive (mentale og/eller fysiske) øvelser, ligesom der altid er et element af nærvær, ro og stilhed indtænkt. Al litteraturen læses direkte på stedet, efter principperne i Guidet Fælleslæsning, det kræver altså ingen forberedelse af deltagerne.

De ti ture kan anvendes som de er, eller til inspiration, eller tilpasses dine ønsker. Der er med andre ord frit slag, og masser af mulighed for at lege med litteraturen i naturen.

Inden det når så vidt, kommer dog først et lille afsnit om naturen, efterfulgt af en håndfuld gode råd til dig der vil prøve at formidle litteratur udenfor.

God fornøjelse med litteraturen i naturen.
Lise Falck Hansen, natur- og kulturformidler.

Et lille afsnit om naturen

Hvorfor skal vi overhovedet beskæftige os med naturen, når vores egentlige ærinde er litteraturen?

“Af grunde som det er svært at give et fuldstændigt svar på, gør naturen min tilgang til og forståelse af litteraturen lettere og mere givende.”

- deltager i læsegruppen

Naturvejleder Lasse Thomas Edlev beskriver en naturoplevelse som; “et sanseligt møde med omverdenen, hvor følelser og nysgerrighed aktiveres på en særlig stimulerende og uventet måde, og som ansporer til at fortolke og skabe mening i både de mest enkle iagttagelser og i hele den virkelighed man er optaget af”

Læsning rummer mange af de samme muligheder, her søger vi også at fortolke og skabe mening. Tilsammen kan natur og læsning forstærke hinanden, og give mennesket en særlig dyb oplevelse.

“At det (meste) er foregået udendørs har tilføjet en sanselighed til læsningen, som jeg ikke kan finde i min lænestol” - deltager i læsegruppen

Når vi bevæger os ud i naturen stimuleres hele sanseapparatet. Du skal forholde dig til vind, temperatur, dufte, lyde eller fravær af samme, ligesom underlaget udfordrer balancen. Naturen byder altid på nye oplevelser, det kan være farvernes skift, en oplevelse med et dyr eller fodspor i sneen. Selvom du går den samme tur dag efter dag, er turen aldrig den samme.

Da deltagerne blev spurgt, “hvilken betydning har det for dig, at forløbet har bragt litteraturen i spil i naturen?” Pegede svarene i høj grad på sanserne, men også på samspillet mellem natur og litteratur, der forstærker oplevelsen.

“De steder, hvor vi har været in situ, hvor forfatterne har virket, levet og været en del af det omkringliggende samfund har påvirket mig meget. Det føjer en ekstra dimension til forfatterskabet. Men også turene i Ravnholt (lokalt), hvor digte og prosa bliver præsenteret naturnært er spændende og udbytterigt fordi alle sanser bliver bragt i spil når man skal ‘optage’ det læste.”

- deltager i læsegruppen

En håndfuld gode råd

Har du formidlet i naturen før?

En ting er sikker, det er lysten der driver værket. Det vil sige, du skal oprigtigt have lyst til udendørs formidling, hvis du kaster dig over det.

Vejret - er ikke altid som vi ønsker eller DMI foreslår.

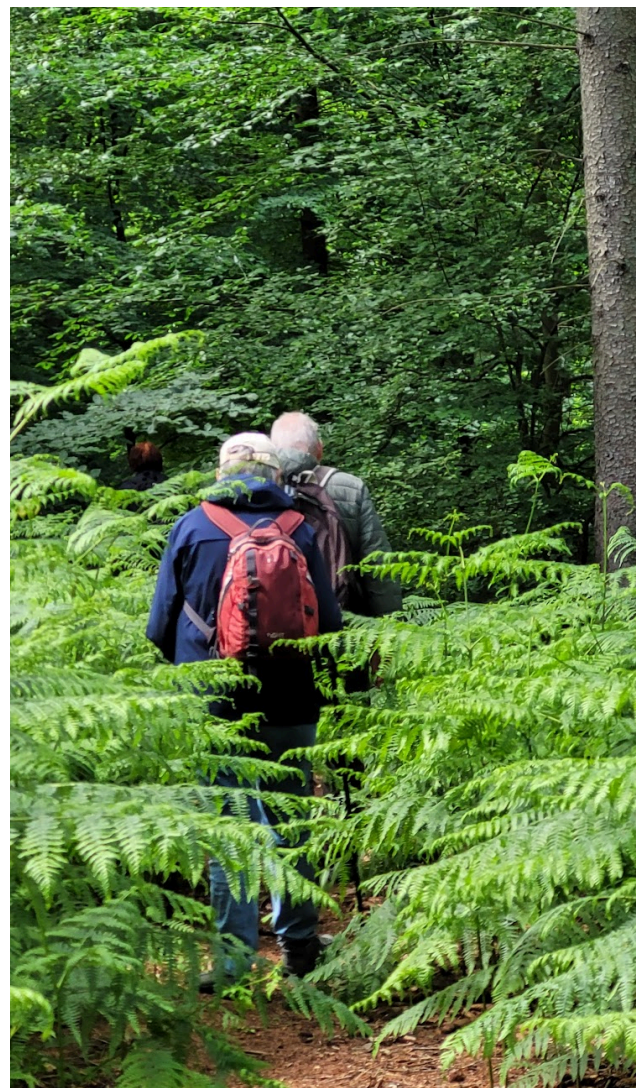
Det stiller krav til dig som formidler, sørg for selv at være varmt nok klædt på. Flere tynde lag på hinanden som du kan tage af og på ifølge din krops temperatur. Smid et par regnbukser eller et regnslag i rygsækken. En kold formidler er ikke en god formidler.

Vejret igen - vær omstillingsparat.

Netop fordi du ikke kan styre vejret, er du nødt til at være omstillingsparat. Kolde deltagere kan ikke optage formidling. Vær opmærksom på dine deltagere, mærker du at de fryser så bevæg jer. Det kan godt være, at du havde tænkt I skulle stå stille, men du bliver nødt til at tilpasse formidlingen situationen

Vejret igen igen igen - inviter deltagerne til hver tur.

Det lunefulde og omskiftelige vejr giver dig mulighed for at komme i dialog med deltagerne inden turen. Et par dage inden hver tur, kan det være en god ide, at sende en hilsen til deltagerne, hvor du minder dem om den gode påklædning. Her kan du også kort ridse turen op for dem især, hvis de skal medbringe et tæppe til f.eks. stillesidning. Det er en god anledning til også at varme op under turen og sætte den gode stemning.

En håndfuld gode råd mere

Solen

Stå med solen i ansigtet når du taler til deltagerne, det betyder at de kan se dit ansigt og ikke bliver blændet af lyset.

Vinden

Stil dig så vinden bærer din stemme hen mod deltagerne. Hvis vinden står lige imod dig, bærer den lyden væk.

Solen og vinden

Nogle gange slås de to mod hinanden, og du må som formidler tilpasse dig.

Vekselvirkningen - aktiv/passiv

Planlægger du dine egne ture, så vær opmærksom på at veksle mellem aktive og passive elementer undervejs. Udnyt at både naturen og litteraturen som refleksionsrum kan spejle indre stemninger og følelser, og giv det plads og tid.

Oplevelsen - sker i det enkelte menneske

En oplevelse er et brud i hverdagen og opstår i det enkelte menneske. Jo mere deltagerne aktiveres, jo større chance for at oplevelsen lagrer sig hos den enkelte.

De sidste gode råd

"At diskutere tekster med andre, åbner ens øjne for nye vinkler og synspunkter. Utroligt givende"

- Deltager i læsegruppen

Dig - går du forrest eller bagved?

Hver øvelse kræver sit af dig som formidler. Vær opmærksom på om du som formidler, skal gå forrest og lede deltagerne, om du skal være nysgerrig sammen med deltagerne, eller om du lader deltagerne arbejde og går bagved og observerer. Hvad er din rolle i øvelsen?

Dig - autenticitet

Tag dit lederskab på dig som formidler, men vær tro mod dig selv, så du fremstår autentisk.

Om stillevandring og opvarmning

Stillevandring er et element, der går igen i samtlige ture. Det er et meget effektivt redskab til at give ro og tid til tankerne.

Jeg praktiserer stillevandring på følgende måde; Deltagerne skal gå i en lang række, gerne med halvanden-to meters afstand. Vi taler ikke sammen under stillevandringen. Vandringen foregår i roligt tempo, ofte på de mindre stier, eller helt udenfor sti (det er dejligt udfordrende for krop og sjæl). Normalt varer en vandring mellem fem og ti minutter. Husk at italesætte, at det for nogen kan føles svært og anderledes at gå i stilhed med andre, og at det er helt normalt og okay. Deltagerne opfordres til at være nysgerrige omkring det og prøve det af. De fleste ender med at holde meget af det.

Opvarmning kan foregå på mange måder, bare brug din fantasi, prøv at komme omkring hele kroppen, både ryg og ben. Stræk mod himlen og jorden, rotationer omkring ryggen er altid godt, husk ankler og andre led. Opvarmningen er blot er kort indslag på ca. fem minutter, der giver deltagerne et 'rum' at lande i. Har du brug for inspiration så kan jeg anbefale DGIs trænerguide <https://traenerguiden.dgi.dk/guide/voksne>

Principper for formidlingerne i 'Med litteraturen som vandrestav'

De ti ture i læsegruppen er anlagt efter følgende principper

- Alle ture består af tre forskellige elementer
- De enkelte elementer veksler mellem fysisk og mental aktivitet og nærværsøvelser
- Alle ture veksler mellem fællesskabende, sociale aktiviteter og alenetid
- Turene er hovedsageligt gennemført i Allerød og omegn.
- Turene er lagt an så der tages hensyn til den enkelte rutes autenticitet i forhold til forfatterskabet.
- Turene er lagt an så oplevelsen i videst muligt omfang skabes i og af deltagerne.
- Alle ture afsluttes som ved andet guidet fælleslæsning med et digt!
- Deltagerne på læsegruppeforløbet er en blanding af kvinder og mænd i alderen 65 år +, alle med interesse for natur og litteratur. Indholdet er tilrettelagt efter dette.
- Hver tur har været tidssat til mellem 2-3 timer inkl. transport.
- Der serveres altid kaffe og te, samt en lille snack f.eks. nødder til deltagerne undervejs. Uanset om hele turen foregår ude eller lokalt.

Tak fordi du læser med

Forløbet og turene

Blev skabt da jeg arbejdede på Allerød Bibliotek, og i samarbejde med Danske Digtterruter, Mads Sohl Jessen.

Det tager tid at sammensætte og udvikle ture, og selvom der her serveres drejebøger til dig, som du kan gå direkte ud at bruge, så påregn individuel tilpasning. Læs mere tid. Jeg vil foreslå at du altid selv tager ud og undersøger ruten du skal gå. Du skal vide, hvordan terrænet er, hvordan føret er, og ikke mindst, hvor du vil holde dine stop.

Det lokale versus ruterne

Turene kombinerer digtterruterne, med værkerne 'Under åben himmel' og 'Et lille kræ', med fokus på førstnævnte Lydsporet om Martin Andersen Nexø på Danske digtterruter rummer meget spændende og dyb viden om forfatterskabet. Det er oplagt at litteraturformidlere anvender dette til egen fordel. Lydsporet kan lyttes uanset, hvor du befinder dig.

Målgruppe

Som tidligere nævnt har målgruppen været 65+, men den anvendte tilgang til litteraturen og naturen kan sagtens anvendes til andre aldersgrupper. Materialet skal selvfølgelig bare tilpasses målgruppens alder.

Lad dig inspirere

Materialet kan forenkles alt efter målgruppe, eller du kan finde på noget lignende selv. Brug det lige præcis som det giver mening for dig. Lad dig inspirere til at læse Martin Andersen Nexøs værker i naturen - og prøv også alt muligt andet litteratur, det giver så god mening!

Og nu, til turene

De næste mange sider indeholder drejebøger, materiale og brugerudtalelser til hver tur. Har du spørgsmål eller undringer, konstruktiv feedback eller andet, så er du meget velkommen til at kontakte mig på lise.falck.hansen@gmail.com. Du kan også læse med på profilen 'Naturnær litteratur' på Instagram og Facebook.

